

РЕШЕНИЕ

№ 1795

гр. София, 18.03.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 11.02.2022 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Доброслав Руков

**ЧЛЕНОВЕ: Красимира Желева
Калинка Илиева**

при участието на секретаря Кристина Григорова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **8402** по описа за **2021** година докладвано от съдия Калинка Илиева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на Глава дванадесета, чл.208 и сл.АПК.

Образувано е по касационна жалба на Х. Л. В. срещу решение № 3903/14.6.2021 г. на АССГ, 8-ми състав, постановено по адм.д. № 3110/2019 г., в частта, с която е отхвърлен искът му за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди – за разликата между целия предявен иск от 50 000 лв. и присъдената сума от 430 лв.

Жалбоподателят твърди, че присъдената сума е нищожна и несъразмерно ниска в сравнение с нечовешките условия, в които е поставен на нечовешко третиране. Излага съображения относно становището на прокурора – представител на СГП. Трайното намаляване на зрението му е именно в процесния период и в резултат на нечовешко третиране, на електрически режим. Не се споменава, че общата баня е за ползване от 120 човека, а отделният душ е ползван само от една килия. През цялото време в килията са били 6 човека, поради което не е осигурена минимална площ от 4 кв.м. Същевременно, твърди, че в периода 2019-2020 г. са били 5 човека, за което затворническата администрация е била уведомена. Спи на 50 см. от тоалетната; не е зачетено чавешкото му достойнство. Отказана му е печка тип духалка, въпреки че е със заболяване. Препарати за почистване – прах са му били осигурени през 2020 г. началото. Един път месечно се отпуска сапун. Предоставените препарати не се ползват по предназначение. От м. март до м. юни 2019 г. не е могъл да ползва пералня. Водата често спира. Получава лекарства, но не може да бъде диспансерно наблюдаван

в килията. Обезщетението следва да се формира според имотното състояние и социалния статус. Следва да се имат предвид и трайните увреждания на здравето; това, че вредите са с висок интензитет.

Ответникът по жалбата – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ я оспорва. Моли съда да постанови решение, с което да остави жалбата без уважение.

Софийска градска прокуратура счита, че жалбата е неоснователна и моли да се отхвърли.

Административен съд София – град, X. касационен състав, като се запозна с обжалваното съдебно решение, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди наведените касационни основания и тези по чл. 218, ал. 2 от АПК, намира от фактическа и правна страна следното:

Касационната жалба е допустима, като подадена срещу съдебно решение, подлежащо на касационен контрол, от надлежна страна по смисъла на чл. 210, ал. 1 АПК и при спазване на преклузивния 14-дневен срок по чл. 211, ал. 1 АПК, във вр. чл. 63, ал. 1, изр. 2 ЗАНН.

Настоящият състав, като извърши служебна проверка, на основание чл. 218, ал. 2 АПК и въз основа на фактите, установени от АССГ, съгласно чл. 220 от АПК, намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо. Решението е постановено по отношение на акт, който подлежи на съдебен контрол, като произнасянето е извършено от компетентен съд, в рамките на правомощията му.

В случая настоящият състав намира, че не са допуснати процесуални нарушения. Подробно са обсъдени всички писмени доказателства, както и свидетелските показания. Въз основа на тях съдът е направил и фактическите си изводи – като подробно е обосновал кои факти е приел за установени. При извършване на тази дейност съдът намира, че не са допуснати процесуални нарушения.

Прието е за установено, че касаторът е постъпил в Затвора С. на 22.11.2018 г. Първоначално в 8 ма група, а в последствие - 11 – та група, от 29.11.2018 г. до 05.06.2020 г., когато е преразпределен в 7 – ма група. За периода, в който ищецът е на територията на 11 – та група, е настанен в 14 – та килия. 11 – та група се състои от 15 спални помещения с обща площ от 440 кв.м., включващи собствени санитарни възли от по 2 кв.м. Групата разполага в края на коридора с баня за общо ползване с три душа и баня с един душ, както и 1 общ санитарен възел. Спално помещение № 14 е с площ от 23,85 кв.м., като помещението е за 6 човека, но са настанени 5 човека.

Спалните помещения са оборудвани с легла, маса, столове, шкафове и мивка. Спалните помещения разполагат с два самостоятелни прозореца. Отоплението е от топла и парова централа; помещенията са електроснабдени. През зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса. В санитарните възли е подsigурена постоянно течаща студена и топла вода. Към 19.02.2020 г., е извършен цялостен ремонт на групата, като са ремонтирани основно около 70% от спалните помещения.

Администрацията на Затвора С. е осигурила за лишените от свобода съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията. Всеки месец на групите се дават сапуни, прах, белина и други препарати за почистване. Има възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати от магазина на затвора. Спалните помещения се почистват и хигиенизират от самите лишени от свобода, които са настанени в тях, т.е. те отговарят за поддържане на хигиената. Общите части като коридора на групата се почистват от лишените от свобода, които са назначени със заповед за работа. Във връзка с подобряването на хигиената веднъж в месеца се

изтупват одеялата и олекотените завивки, а минимум еднократно и ежедневно се хигиенизират спалните помещения с наличните препарати. Веднъж в седмицата, по график, се извършва изпиране на дрехите и спалното бельо на лишените от свобода. Изпирането на одеялата и олекотените завивки се извършва два пъти в годината. Съгласно договор, сключен от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, редовно се извършва дезинфекция и дератизация на всички групи, канцеларии, складови и сервизни помещения, СБАЛЛС и кухненския блок.

Установена е извършена дератизация, дезинфекция и дезинсекция (ДДД). Видно от протоколите от 23.03.2018 г., 28.05.2018 г., 26.07.2018 г., 28.11.2018 г., 30.01.2019 г. и 28.03.2019 г., на 23.03.2018 г., 28.05.2018 г. и 26.07.2018 г. е извършена химична дезинсекция за хлебарки и дървеници, а в останалите 3 броя протокола е посочено, че освен вече описаната дезинсекция, е осъществен мониторинг основно за насекоми и в отделни случаи за гризачи и акари (на 28.11.2018 г. и на 30.01.2019 г.), направена е дератизация за сив и черен плъх, домашна мишка и обикновена полевка, като са използвани механични капани и „лепливи“.

В сградите на главната дирекция и териториалните ѝ служби се извършват услуги по дезинфекция 6 (шест) пъти годишно, т.е. на всеки два месеца и дератизация 2 (два) пъти годишно по силата на договор, сключен на 13.11.2018 г.

В Медицинска справка от 24.02.2020г. на директора на медицинския център при З. С. се сочи, че жалбоподателят получава седмично редовно медикаментите Х., Л., Ф., А. при нужда и симптоматика. Имал е контактен дерматит, за което е получавал А.. Не му е поставян Урбазон в медицинския център. Споделял е за намалено зрение, но за постоянен конюнктивит не е имал многократни посещения в лекарския кабинет. Не са регистрирани болки в гениталиите. Страда от артериална хипертония II-ра степен. Има хроничен бронхит.

Съгласно приетите два броя епикризи (л.89-90), издадени от Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода (СБАЛЛС), Вътрешно отделение, касаторът е постъпил за периода от 18.07.2018 г. до 09.08.2018 г. и от 10.09.2018 г. до 03.10.2018 г. В хода на първото хоспитализиране на ищеца се установява, че му е правена консултация с очен лекар и установена К. алергика, както и че му е уточнена терапия. И в двете епикризи се съдържа диагноза: артериална хипертония II – III степен, захарен диабет II тип и Алергичен конюнктивит.

Според резултати от лабораторно изследване от 19.06.2018г. в МЛ Ц. В. е с положителен резултат за сифилис. В Медицинско становище от 19.10.2018г. е посочено, че ищещът е прегледан на 17.10.2018 г. по повод оплаквания от поява на екзема. Предписано му е допълнително къпане, съобразно здравословното му състояние.

В СМЕ във връзка с НЧ дело № 3887/ 2018г. на СГС, НО, 26 - ти състав се сочи, че здравословното състояние на ищеца е неинсулинозависим захарен диабет, диабетна полиневропатия, хронична обструктивна белодробна болест, артериална хипертония, перипелвикална киста в ляво, паренхимна киста в десния бъбрек. Според заключение на СМЕ от 27.09.2018г. заболяванията, от които страда В., не препятстват престоя му в следствения арест.

С експертно решение № 2628 от 167 зас. на 6.11.2018г. на ТЕЛК при IV-та МБАЛ С. ЕАД на ищеца е определена оценка на работоспособността 30 % ТНР при водеща диагноза неинсулинозависим захарен диабет.

В периода 10.09.2018г. – 3.10.2018г. ищещът е лекуван във вътрешното отделение на

СБАЛЛС с диагноза артериална хипертония II-III степен, захарен диабет II тип, ДПНП. Алергичен конюнктивит. В частта „обсъждане“ на епикриза е посочено, че болният се дехоспитализира в добро общо състояние с препоръка да остане на поддържащо лечение при ограничаване на рисковите фактори. За диспансерно наблюдение от лекар по местопребиваване.

От амбулаторния журнал е установено, че на 15.06.2018 г. В. е постил лекар във връзка с установения му сифилис и съмнение за Н.; от 07.07.2018 г. до 19.03.2019г. са вписани множество прегледи, назначавано е лечение. От 25.02.2019г. до 28.02.2019г. е лекуван в Урологичната клиника на МИ – МВР по повод БКБ. К. в левия бъбрек. К. в левия бъбрек. Препоръчано е консервативно лечение и наблюдение.

На 6.11.2018г. е представен на ТЕЛК, където е определена 30 % трайно намалена работоспособност.

Разпитан е свидетелят Е. И. Г., който познава ищеца от 29.09.2019г., от когато, в продължение на 10 месеца, е настанен съвместно с него в едно спално помещение, в което имало хлябарки, дървеници и плъхове с големината на котки. Видял е два пъти да се пръска за инсекти и никога не са пръскани леглата. Твърди, че една сутрин се събудил, защото плъх му гризъл ухото. Ремонтирани са други килии, но тяхната – не. Било им казано, че нея нямало да я ремонтират. В помещението има студена вода, но не и топла. Има ламарина, от която нищо не се вижда. Посочва, че когато на ищеца му ставало зле, е трябвало с часове да чука по вратата, за да бъде чул от надзирателите и да се окаже медицинска помощ.

Н. Й. Б., настанен заедно с ищеца в килия № 14 на Затвора С.. Посочва, че условията са като „С. и Г.“, абсолютно нечовешки. Килията била ремонтирана за последно преди 20 години. Разказва, че навсякъде в нея имало влага, мухъл, не можело да се мете подът, защото се ронел. Заливали го с вода, но през зимата тя не можела да изсъхне. Потвърждава казаното от Г., че е имало само студена вода, но не и топла, както и че не е имало баня. Сочи, че в килията е имало плъхове, а пръскането срещу инсекти е извършвано един път на четири месеца, което е извършвано от фирма „Килъри“ (по спомен). Описва пръскането като неефективно, тъй като се пръска пода леко и го определя като „бутафорно“. Килията, в която са били настанени 6 лица е един коридор и кухненско помещение, обща баня и тоалетна. Кофите са пред банята, те са турски чинии. Реалната площ е само коридора, между вишките и така наречената тоалетна, част от килията, преградена с подръчни материали. Вратата - от мукава. По – скоро нямало врата, течението - перманентно. Дограмата - стара и с един пръст луфт. Зимно време условията били като навън. Във връзка с начина на оказване на медицинска грижа, свидетелят посочва, че първо трябва да се тропа по врата, след което дежурният „старшина“ трябва да уведоми завеждащия, а той от своя страна прокурора, който да разреши. Дори и В. да получи пристъп била невъзможна навременната и адекватна грижа, защото тя щяла да пристигне 30 – 40 минути след подаването на сигнала.

К. Ш., служител на Затвора С. на длъжност младши експерт, командир на отделение, сочи, че не може да посочи колко човека са били настанени в килията на В. през процесния период. Категорично заявява, че не може да знае всички килии, но в тях има тоалетна. Прави проверки в помещенията понякога и когато му е наредено да съпровожда служителите на фирма „Килърите“. Не е чувал и не знае лишените от свобода да имат проблем с инсекти, както и че той лично не е имал такъв и не си е носил къщи, но е чувал, че е имало оплаквания. Изрично посочва, че е бил заедно с

фирмата три пъти за десет години. Обяснява, че се пръска цялото помещение като обем, легла, под, стени, тавани и ако искат някои си дават дрехите, одеялата и възглавниците. Във връзка с хигиената в килиите, свидетелят казва, че служител на затвора, когато минава на проверка гледа дали спалното помещение е коректно, дали е почистено, дали е леко изчистено, хигиена, но това не е приоритетно на охранителния състав, а на лишените от свобода. Не е сигурен, но мисли, че в закона има член, ако не поддържат хигиена да носят отговорност, но не знае дали има някой наказан за това. При влошаване на здравословното състояние на някой от лишените от свобода се отивало при постовия на групата, за да се съобщи за проблема и той сигнализирайл на командира, офицера и се взима съответното решение. След вечерна проверка в 20, 30 часа при влошено здраве, лишените от свобода трябва да тропат по вратата на килията, за да бъдат чути от надзорния състав. Свидателят не може да каже дали прозорецът на спалното помещение на В. е запушен с ламарина. За това обстоятелство трябвало да се подаде нарочен сигнал.

Свидателят П. Г. Н., служител на фирма „Килърите“ на длъжност дезинфектори като такъв - извършвал обработка на помещенията в Затвора С.. Посочва, че обработката на помещенията по принцип е сложна, защото в тях постоянно живеят хора. Заявява, че е имало случаи на много лоша хигиена в килиите, както и такива, когато лишените от свобода са отказвали обработка, защото нямало вредители. Този свидетел потвърждава, че обработка се прави шест пъти годишно и отбелязва, че се е случвало да бъдат викани за извънредно пръскане. Допълнително посочва, че яйцата на дървениците и хлебарките се излюпват за около 3-4 седмици, но ако е по – топло и бързо, като в тази връзка изказва мнение, че следва да бъдат обработвани помещенията по – често. Конкретизира, че за хлебарки се пръска подът по краищата, а за дървеници – леглата и завивките.

Прието е, че така установените факти попадат в хипотезата на чл. 3, ал.2 ЗИНЗС, както следва:

Относно първия иск – за обезщетяване на неимуществени вреди, причинени на ищеца в периода 13.06.2018 г. – 20.03.2019 г. от незаконосъобразно бездействие на служители на ответника, изразяващо се в неосигуряване на нормални битови условия – липса на достъп до външна светлина /монтирана предпазна ламарина на прозореца/, липса на топла вода, на подово покритие в килията, недостатъчна дезинсекция и дератизация. Прието е, че са установени твърденията на ищеца за пренаселена килия, с отредена по около 3,5 кв. метра жилищна площ /без да се държи сметка за пространството, заемано от леглата/, самата пренаселеност на помещението сочи на недостатъчна естествена вентилация и оскъдна дневна светлина за всеки осъден/ задържан. А основният ремонт на килиите от групата, извършван в периода м.02-м.07.2020г. е доказателство за необходимостта от такъв и подкрепя споделеното от Б., че подът на килията постоянно се рони и е негоден за хигиенизиране. Кредитирани са свидетелските показания, че в санитарните възли на помещенията в 11-та група е осигурена постоянно течаща топла и студена вода.

Прието е, че извършваните дезинфекция, дезинсекция и дератизация не са били достатъчно ефективни и ефикасни с оглед установеното от св. Г., Б. и Н. наличие на хлебарки и дървеници, които причиняват ухапвания. Налице е частично неизпълнено от ответника изискването за хуманно и неунизително отношение, обективизирано чрез ненадлежно осигуряване на изискванията за благоприятни санитарно-битови условия. Прието е, че не е установено бездействие на затворническата администрация по чл.84,

ал.2, т.3 ЗИНЗС.

Поради изложеното съдът е приел, че искът е частично основателен и ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унижително отношение. За такова са приети пренаселеността на килиите, недостатъчното тяхно осветление, лошото тяхно състояние /ронещо се подово покритие/, недостатъчното обезпаразитяване, които от своя страна са от естество да причинят емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Те превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между частичното бездействие и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство.

По отношение на исковата претенция относно здравословното състояние на ищеца за периода 13.06.2018 г. – 20.03.2019 г. поради липса на адекватни медицински грижи във връзка със заболяванията на В. - сърдечни кризи, страх, чувство на несигурност, отказ на лечение от стоматолог, съдът я е приел за неоснователна. Налице са положени от администрацията на затвора С. медицински грижи както по отношение на заболяванията, от които страда В. /захарен диабет, артериална хипертония/ преди началото на исковия период, така и по повод конкретни негови здравословни оплаквания. Не се установява той да е бил в състояние на неотложна необходимост от медицинска помощ/консултация, която да не му е оказана.

Предвид така изложеното, настоящият състав на АССГ, тричленен състав изцяло споделя изводите на АССГ, 8 с-в, поради което и на основание чл. 221, ал.2 АПК препраща към тях, с изключение на частта относно размера на присъденото обезщетение.

На основание чл. 52 ЗЗД обезщетението за вредите следва да се определя по справедливост. Понятието "справедливост" по смисъла на [чл. 52 ЗЗД](#) не е абстрактно понятие, а е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението.

Такива обстоятелства, при определяне на обезщетението за неимуществени вреди по искове с пр. осн. [чл. 1, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ](#), са: личността на увредения, данните за предишни правонарушения, начина му на живот и обичайната среда, отражението върху личния, обществения и професионалния живот, разгласа и публичност, стигнало ли се е до разстройство на здравето, а ако увреждането на здравето е трайно, каква е медицинската прогноза за развитието на заболяването както и всички обстоятелства, имащи отношение към претърпените морални страдания, преценявани с оглед конкретиката на случая. Във всички случаи на приложение на [чл. 52 ЗЗД](#), база при определяне на паричното обезщетение за причинени неимуществени вреди са стандартът на живот в страната и средностатистическите показатели за доходи по време на възникване на увреждането.

В случая са взети предвид и са съобразени периода на исковата претенция - времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство –

малко повече от 4 месеца; характера и невисокия интензитет на породените негативни вътрешни изживявания. Същевременно обаче настоящият състав намира, че при съобразяване на размера на обезщетението следва да се има предвид и приетата за недостатъчна дезинфекция, дезинсекция и дератизация, нейната продължителност, както и обичайните неудобства, които причиняват, имащи значение към естеството на претърпените страдания. Следва да се приеме, че тя е с по-голяма продължителност /в рамките на целия исков период/, както и може да причини по-интензивни болки и страдания.

Ето защо съдът счита, че справедливото обезщетение следва да се определи на 1500 лв.

Така мотивиран и на основание чл. 221, ал. 2 от Административно-процесуалния кодекс, съдът

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение № 3903/14.6.2021 г. на АССГ, 8-ми състав, постановено по адм.д. № 3110/2019 г., в частта **В ЧАСТТА**, с която е отхвърлен искът на Х. Л. В. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” за присъждане на обезщетение за вреди от поставянето му в нечовешки условия в Затвора С., 11 група, килия № 14 – пренаселеност на помещението, липса на достъп до външна светлина, недостатъчно изкуствено осветление, липса на топла вода, килията е без подово покритие, недостатъчна дезинсекция и дератизация, ЗА СУМАТА ОТ 430 ЛВ. ДО 1500 ЛВ. КАТО ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” да заплати на **Х. Л. В.**, ЕГН [ЕГН] обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1070 лева за периода 29.11.2018 г. – 20.03.2019 г. от поставянето му в нечовешки условия в Затвора С., 11 група, килия № 14– пренаселеност на помещението, липса на достъп до външна светлина, недостатъчно изкуствено осветление, липса на топла вода, килията е без подово покритие, недостатъчна дезинсекция и дератизация.

ОСТАВЯ В СИЛА решението в останалата му част.

Решението НЕ подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.